

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister voor Rechtsbescherming over de stand van zaken met betrekking tot de berichtenservice van eMates (Kamerstuk 24 587, nr. 828).

De voorzitter van de commissie,
Van Meenen

Adjunct-griffier van de commissie,
Nouse

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

II Antwoord / Reactie van de Minister

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met verbazing kennisgenomen van de berichten dat mogelijk via berichtenservicedienst eMates voortgezet crimineel handelen is gefaciliteerd. Deze leden hebben om die reden met instemming kennisgenomen van het besluit van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) om het gebruik van eMates op te schorten. Voortgezet crimineel handelen moet namelijk koste wat het kost voorkomen worden. Deze leden stellen naar aanleiding van voornoemde berichtgeving, het besluit en de brief van de Minister een aantal vragen.

De ingebruikname van eMates

Sinds enige tijd is het voor gedetineerden mogelijk om via de berichten-servicedienst eMates digitaal te communiceren met mensen buiten de gevangenis. De Minister beschrijft een gebrek aan contractuele afspraken tussen de DJI en eMates. Dit heeft als gevolg dat het onbekend is of het systeem veilig is en wie er toegang heeft tot het systeem, en dus of gegevens niet in verkeerde handen kunnen komen. Daarom de vraag welke overwegingen er bij de ingebruikname van eMates zijn geweest om gedetineerden gebruik te laten maken van deze dienst? Is er een zorgvuldige aanbestedingsprocedure gevolgd? Zo ja, wanneer? Kan de Minister voorts toelichten op welke wijze in de aanloop naar het besluit tot gebruikmaking van eMates risico's ten aanzien van bescherming en beveiliging van de gegevens in kaart zijn gebracht en zijn onderkend?

Het lijkt de leden van de VVD-fractie logisch dat bij een risicovolle groep zoals gedetineerden, de veiligheid van de samenleving en de veiligheid van medewerkers en gedetineerden in penitentiaire inrichtingen altijd voorop staat. Daar hoort wat deze leden betreft bij, dat vooraf wordt onderzocht of er op een veilige manier met een dienst als eMates kan worden gewerkt. Derhalve vragen voornoemde leden specifiek hoe de risico's, die de Minister nu kent naar aanleiding van het bericht van het OM, zijn meegewogen bij het oorspronkelijke besluit om eMates in gebruik te nemen en bij de keuze van de aanbieder. Daarnaast hebben deze leden de vraag of is overwogen eerst uitgebreid onderzoek te verrichten naar de risico's van een berichtendienst en de aanbieder daarvan. Is voorafgaand of na de inwerkingtreding van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG) in 2018 door de DJI onderzocht of de berichtendienst van eMates aan deze wettelijke eisen voldeed? Zo ja, wat bleek hieruit? Zo nee, waarom niet? Is contact opgenomen met het College van Procureurs-Generaal? Zo ja, wat was het

advies van het College en zo nee, waarom niet? Daarnaast vragen deze leden of ook is onderzocht, voordat werd besloten om eMates te gebruiken, waarom bestaande communicatiemiddelen (post, telefonie en bezoek) niet meer voldeden.

Veiligheid van het gebruik van eMates

De leden van de VVD-fractie willen een aantal vragen stellen over de veiligheid van het gebruik van eMates. Kon het bedrijf eMates, technisch gezien, kennismaken van de inhoud van de correspondentie die gedetineerden en de buitenwereld via dit bedrijf voerden en van de namen van verzenders en geadresseerden van deze correspondentie? Zo ja, vindt de Minister dit uit het oogpunt van veiligheid van de samenleving en de veiligheid in de inrichtingen aanvaardbaar?

De leden van de VVD-fractie merken op dat wanneer een bericht van buiten de gevangenis naar een gedetineerde wordt gestuurd, dit bericht door de DJI wordt geprint en vervolgens aan de gedetineerde wordt overhandigd. In de Extra Beveiligde Inrichting (EBI) wordt dit bericht door de DJI altijd gecontroleerd, terwijl dat in alle andere gevangenisregimes slechts gebeurt wanneer sprake is van een toezichtmaatregel (Kamerstuk 24 587, nr. 828). Een van de redenen die de Minister noemt in zijn brief voor het stopzetten van de mogelijkheden tot gebruikmaking van eMates, is de omvang van de berichtenstroom, waardoor een grote hoeveelheid ongescreend digitaal berichtenverkeer met de buitenwereld kon plaatsvinden. Betekent dit dat er berichten die gecontroleerd zouden moeten worden, vanwege een in een EBI-regime of in andere regimes opgelegde toezichtmaatregel, niet gecontroleerd zijn? Mocht dat het geval zijn, dan vragen deze leden zich af waarom er niet voor is gekozen om berichten die niet gescreend konden worden, terwijl dat wel de bedoeling was in verband met een toezichtmaatregel of EBI-regime, tijdelijk te laten liggen totdat controle mogelijk was en dus niet direct door te geven? Is de Minister bereid controle alsnog te laten uitvoeren, indien een deel van de berichten die gecontroleerd had moeten worden niet gecontroleerd is? Wie zou volgens de Minister de controle van die berichten inhoudelijk moeten uitvoeren?

De leden van de VVD-fractie vragen zich af wat volgens de Minister het meest prangende probleem is. Het feit dat er veel berichten worden verzonden die niet allemaal gecontroleerd kunnen worden of het feit dat enkel na een toezichtmaatregel of EBI-regime berichten gecontroleerd (kunnen) worden? Daarnaast vragen deze leden of de Minister het eens is met de stelling dat wanneer zou worden besloten een vorm van een berichtendienst alsnog mogelijk te maken, ten aanzien van bepaalde gedetineerden scherpere controle noodzakelijk is?

Voorts hebben de leden van de VVD-fractie ten aanzien van het EBI-regime nog enkele vragen. Waarom zou het volgens de Minister überhaupt mogelijk moeten zijn om vanuit de EBI via eMates te corresponderen met de buitenwereld, terwijl uit de Gedetineerden met een Vlucht- en/of Maatschappelijk risico-circulaire (GVM) blijkt dat eMates niet is toegestaan in een EBI? Is het niet verstandiger om communicatie vanuit de EBI zoveel mogelijk te beperken? Welke mogelijkheden ziet de Minister om dit te bewerkstelligen? Hoe kijkt de Minister naar de hoeveelheid van 2 berichten per dag die Ridouan T. vanuit de EBI heeft verstuurd via eMates?

Het proces de afgelopen periode

De leden van de VVD-fractie stellen nog een aantal vragen over het proces van de afgelopen periode. Ten eerste vragen deze leden wanneer de eerste signalen de Minister bereikten, dat niet alle berichten die de DJI wil controleren, ook daadwerkelijk door hen gecontroleerd kunnen worden. Ten tweede, hoelang heeft het, sinds de binnenkomst van de eerste signalen, geduurd totdat het besluit tot opschorting werd genomen? Deze leden vragen of de Minister het eens is met de stelling dat iedere dag van extra ongecontroleerde communicatie zeer grote gevolgen kan hebben voor de veiligheid van de samenleving en voor de veiligheid van het personeel van de DJI.

De leden van de VVD-fractie merken op dat in oktober 2020 al signalen binnen waren gekomen dat de berichtenstroom oncontroleerbaar groot was. Dat was namelijk de reden waarom de directeur van de EBI al eerder had besloten om huisregels op te stellen die een maximum stellen aan het aantal te ontvangen en te verzenden berichten via eMates.¹ Hoewel dit besluit volledig begrijpelijk is, liet art. 36 Penitentiaire beginselenwet dit niet toe, volgens een uitspraak van de Raad voor Straftoepassing en Jeugdbescherming (RSJ). Waarom is er naar aanleiding van die uitspraak niet meteen gehandeld?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister over het besluit van de DJI om met ingang van 28 maart 2022 geen gebruik meer te maken van de berichtenservice van eMates (Kamerstuk 24 587, nr. 828). Deze leden wensen de Minister hier nog enkele vragen over te stellen.

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister heeft besloten door een onafhankelijke partij met spoed onderzoek te laten doen naar het toezicht op de berichtendienst via eMates en hangende dat onderzoek het gebruik van de berichtenservice via eMates op te schorten. Kan de Minister aangeven door wie dit onderzoek wordt gedaan en hoe lang dit onderzoek duurt? Verwacht de Minister dat gedetineerden op termijn weer via de mail kunnen communiceren? Zo ja, op welke termijn? Aan welke voorwaarden moet de berichtenservice dan voldoen?

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister het berichtenverkeer via eMates stopzet omdat goed toezicht en de bescherming van persoonsgegevens niet gegarandeerd kan worden. Tegelijkertijd lezen zij dat hangende de opschorting gedetineerden en hun relaties gebruik kunnen blijven maken van reguliere post. Dat betekent dus dat gedetineerden nog steeds veel brieven kunnen blijven sturen. Kan de Minister garanderen dat op de reguliere post wel voldoende toezicht wordt gehouden? Zo ja, kan hij dit uitleggen?

De leden van de D66-fractie begrijpen dat de mailservice waar eMates van gebruikmaakt ook wordt gebruikt in andere landen, zoals het Verenigd Koninkrijk en Australië. Heeft de Minister overleg gehad met deze landen over de berichtenservice aan en van gedetineerden? Zo ja, kan de Minister aangeven hoe deze landen de zorgen van de Minister waarderen? Kan de Minister aangegeven waarom deze landen er niet voor kiezen de dienstverlening stop te zetten? Deze leden vragen de Minister voorts of hij – voordat hij zijn besluit nam om eMates stop te zetten – in gesprek is gegaan met eMates om zijn zorgen aan te kaarten. Als dat niet het geval

¹ BC 28 oktober 2020, R-20/6121/GA.

is, kan de Minister aangeven waarom dat niet is gebeurd? Is er op dit moment contact met het eMates of Uninlink, het bedrijf achter eMates, over de gang van zaken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben de volgende vragen:
Hoelang konden gedetineerden zonder toezicht tientallen berichten per dag versturen? Waarom is de Kamer hier niet eerder over geïnformeerd?

Klopt het dat de EBI door de RSJ in 2020 op de vingers is getikt op het moment dat de EBI een limiet instelde op het aantal berichten en deze beperking door een uitspraak van de RSJ ongeoorloofd werd geacht?

Is de Minister het eens met de stelling dat de RSJ met deze gigantische blunder de veiligheid van de maatschappij in gevaar heeft gebracht door de meest gevaarlijke criminelen van Nederland vrij spel te geven? Zo nee, waarom niet?

Waarom zijn op dat moment niet de alarmbellen gaan rinkelen bij het Openbaar Ministerie (OM) en het Ministerie van Justitie en Veiligheid, vooral omdat het om een verdachte in het Marengo-proces ging en is toen niet al besloten om met de berichtendienst van eMates te stoppen? Klopt het dat van veroordeelde terroristen ook niet standaard de post gecontroleerd wordt? Zo nee, waarom niet? Zo ja, is de Minister het eens met de stelling dat met deze naïeve opstelling de nationale veiligheid in het geding is? Zo nee, waarom niet?

Waarom wordt niet bij alle gedetineerden, en dus niet alleen bij de gedetineerden uit de EBI, standaard de post gecontroleerd maar alleen als daar aanleiding voor is, vooral gezien het feit dat al jaren bekend is dat criminelen vanuit de gevangenis hun criminele gedrag voortzetten? Is de Minister het eens met de stelling dat elke door de rechter veroordeelde gevangene per definitie een risico vormt? Zo nee, waarom niet?

Hoe vaak is er in 2019, 2020, 2021 en tot nu toe in 2022 tijdens reguliere controles voortgezet crimineel handelen binnen de penitentiaire inrichting geconstateerd? Kan uitgesplitst per geval worden aangeven wat hierop de sanctie was?

Hoe vaak is er in 2019, 2020, 2021 en tot nu toe in 2022 tijdens de standaard controles in de EBI voortgezet crimineel handelen binnen de penitentiaire inrichting geconstateerd? Kan uitgesplitst per geval worden aangeven wat hierop de sanctie was?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

Dat de berichtenservice voor gevangenen eMates deze week werd stilgelegd, komt door de vele berichten die Ridouan T. verstuurd door middel van de service. De crimineel slaagde er vanuit de EBI in Vught in om dagelijks tientallen berichten via eMates te versturen. Die konden niet allemaal worden gecontroleerd zo stelt de DJI. De leden van de CDA-fractie vragen zich daarom het volgende af. Hoe kan het dat Ridouan T., verdachte van maar liefst 7 liquidaties en een voorbereiding daartoe, de mogelijkheid had om ongecontroleerd en veelvuldig gebruik te maken van dit systeem, met als gevolg dat het gevaar heeft bestaan dat hij vanuit de EBI zware criminele activiteiten in de maatschappij in stand kon houden en/of kon aansturen?

Het OM heeft eerder laten weten dat zij van mening is dat sommige gedetineerden te veel eMates-berichten versturen. Het beperken van het aantal berichten ligt juridisch echter complex, zo bleek. In 2020 oordeelde de beroepscommissie van de RSJ dat in de EBI het aantal eMates-berichten niet op tien stuks per week gemaximeerd mocht worden. Berichten aan een gedetineerde mag men alleen op basis van de inhoud weigeren. De leden van de CDA-fractie vragen zich om die reden het volgende af. Op welke (juridische) grond is voornoemd oordeel van de RSJ gebaseerd? Is het mogelijk hier een uitzondering op te maken in geval van een extreem gevaarlijke gedetineerde zoals in onderhavig geval aan de orde is, te weten Ridouan T.?

Een van de kinderrechten is het recht op contact met beide ouders. Dat kan via bezoek, maar voor kinderen met een gedetineerde ouder is dit contact niet vanzelfsprekend. Een brief schrijven is voor veel kinderen en ouders niet meer gebruikelijk. Kinderen en hun ouders communiceren anno 2022 veelal via Whatsapp of andere berichtenservices. Familieleden van een gedetineerde kunnen echter niet rechtstreeks per mobiele telefoon bellen of foto's en berichten versturen. Voor hen is eMates een reddingsboei. De berichtenservice eMates wordt daarom sinds het stilleggen ervan node gemist door familieleden van andere gedetineerden dan Ridouan T. Vanuit diverse maatschappelijke organisaties wordt daarom opgeroepen de dienst voor deze groep en onder toezicht weer te hervatten. Gezien voorgaande, vragen de leden van de CDA-fractie zich het volgende af. Waarom is na de ontdekking van het berichtenverkeer door Ridouan T. ervoor gekozen het hele systeem plat te leggen en niet alleen de mogelijkheden van Ridouan T. tot het gebruik van het systeem van eMates te beëindigen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het besluit van de Minister voor Rechtsbescherming om in de gevangenis per direct te stoppen met het gebruik van berichtenservice eMates. Dit besluit kwam abrupt en heeft bij deze leden tot veel vragen geleid, die zij hieronder graag uiteenzetten.

De leden van de SP-fractie zouden allereerst graag van de Minister horen hoe de beslissing om zo abrupt te stoppen met berichtenservice eMates tot stand is gekomen. Graag ontvangen deze leden daarbij een tijdslijn waarop wordt aangegeven wat precies op basis van welke informatie door wie is besloten. Ook horen zij graag of er in de periode voor 24 maart contact is geweest met eMates om te kijken of één en ander wellicht opgelost kon worden alvorens werd besloten tot het stopzetten van de samenwerking met eMates.

De leden van de SP-fractie willen benadrukken dat het tamelijk ontluisterend was om te lezen dat het voor gedetineerden in de EBI mogelijk was om tot wel tientallen berichten per dag te versturen, en dat deze berichten vaak ook nog eens niet gecontroleerd werden, omdat er niet voldoende mensen waren om alle berichten te controleren. Dat zou niet moeten kunnen, de risico's op voortgezet crimineel handelen zijn dan veel te groot.

Maar klopt dit allemaal wel? De leden van de SP-fractie hebben ook signalen ontvangen die deze berichtgeving tegenspreken. Kan nu verduidelijkt worden om hoeveel berichten het daadwerkelijk ging en of het klopt dat berichten niet gecontroleerd werden? Als dat het geval is, bij wie ligt deze fout dan? Hoe heeft dat zo kunnen gebeuren? Hoe lang heeft deze praktijk kunnen plaatsvinden? Is dit al vanaf het eerste moment dat

met eMates gewerkt werd het geval? Of al daarvoor? Of per wanneer zijn de problemen ontstaan? Hoeveel berichten zijn er zonder controle met eMates verzonden en ontvangen door gedetineerden? Om hoeveel ongecontroleerde berichten gaat het specifiek voor gedetineerden die in de EBI's verbleven of verblijven? De veiligheid van medewerkers en de samenleving is van het allergrootste belang. Als criminele activiteiten binnen detentie door het falende toezicht op berichten die via eMates zijn verstuurd en ontvangen is voortgezet dan is dat wat deze leden betreft zeer ernstig. In hoeverre heeft de Minister inmiddels zicht op of dit ook het geval is geweest?

Specifiek over de EBI hebben de leden de volgende vragen. Klopt het dat alle brieven en e-mails van Ridouan T. en andere extreem beveiligde gedetineerden juist wel terecht werden gecontroleerd en dat dat dus geen rechtvaardiging kan zijn om nu voor alle gedetineerden te stoppen met eMates? Klopt het tevens dat het aantal woorden per mail via dit systeem sowieso al beperkt is en er bijvoorbeeld geen pdf-bestanden kunnen worden verstuurd, dan wel worden ontvangen? Klopt het tevens dat, in tegenstelling tot het eerdere schrijven van de Minister, niet tientallen berichten per dag werden verstuurd vanuit de EBI, maar bijvoorbeeld in het geval van de heer Ridouan T, het gemiddeld slechts om ongeveer twee berichten per dag ging? Hoe wordt deze discrepantie verklaard?

De leden van de SP-fractie vragen waarom er nooit een maximum is ingesteld op het aantal berichten dat kon worden verstuurd, ook om het aantal berichten voor het personeel behapbaar te houden in het kader van controle en toezicht. Had er niet alsnog een maximum ingesteld kunnen worden, al dan niet alleen voor bepaalde extra beveiligde regimes, in plaats van nu radicaal helemaal te stoppen in alle inrichtingen met de digitale berichtenservice eMates?

De leden van de SP-fractie zijn bekend met de uitspraak van de RSJ van 28 oktober 2020 (RSJ R-20/6121/GA) over een geschil tussen een gedetineerde in de EBI en de directie van de Penitentiaire Inrichting (PI) Vught. De uitkomst van dit geschil komt er op neer dat de beroepscommissie oordeelt dat het de directie niet is toegestaan een maximum te verbinden aan het aantal berichten dat een gedetineerde mag ontvangen. Dat mag op grond van de Penitentiaire Beginselenwet niet beperkt worden. Ziet de Minister de mogelijkheid en ook de wenselijkheid om hier een rechtsgrond voor te creëren? Het klopt immers toch dat het voor een PI niet verplicht is om gedetineerden gebruik te laten maken van de diensten van eMates? Het klopt toch ook dat in sommige PI's alleen inkomende berichten mogelijk zijn, van buiten naar binnen? Als dat zo is, waarom zou het dan niet zijn toegestaan om het aantal berichten dat gedetineerden mogen versturen aan een maximum te verbinden, bijvoorbeeld uit veiligheidsoverwegingen? Met andere woorden, waarom is het per se alles of niets? Welke proportionele oplossing ziet de Minister hiervoor en hoe gaat hij daarvoor zorgen?

Meer in het algemeen vragen de leden van de SP-fractie of het klopt dat het een bewuste keuze was van de DJI om geen contractuele afspraken vast te leggen met eMates. Zo ja, kan de Minister wat duidelijkheid verschaffen over de achterliggende redenen daarvan?

Kan de Minister eens reflecteren op het feit dat berichtenservicedienst eMates in landen als Schotland, Australië, Wales en Engeland al jaren prima draait. Waarom zou het in die landen wel zonder problemen kunnen draaien, maar in Nederland niet?

De leden van de SP-fractie vragen verder hoe het mogelijk is dat er nooit contractuele afspraken zijn gemaakt tussen de DJI en eMates over bijvoorbeeld de bescherming van persoonsgegevens. Wie was hier verantwoordelijk voor?

Klopt het, zo vragen de leden van de SP-fractie, dat sinds de DJI op 28 maart gestopt is met het verwerken van de dagelijks door eMates digitaal aangeleverde berichten, eMates de berichten uitprint en per post naar de afzonderlijke DJI-locaties stuurt? Klopt het tevens dat de DJI deze, langs reguliere weg, binnenkomende post niet aan de geadresseerde gedetineerden uitgeeft? Zo ja, hoeveel berichten zijn inmiddels al achtergehouden door de DJI? Welke bevoegdheid heeft de DJI om in den breedte brieven die geadresseerd zijn aan gedetineerden niet aan de betrokken gedetineerden te verstrekken? Kan worden verduidelijkt hoe die praktijk in lijn is met art. 36 Penitentiaire Beginselenwet? Is de Minister alsnog bereid deze post zo snel mogelijk alsnog aan de gedetineerden te verstrekken? Zo nee, waarom niet?

Deze leden wijzen erop dat het stopzetten van berichtenservice eMates een paardenmiddel is. De stopzetting heeft grote gevolgen voor alle gedetineerden en hun achterblijvers. Dus ook voor degenen die zich wel netjes aan alle regels omtrent communicatie met de buitenwereld hielden. Waarom heeft de Minister ook voor die mensen de mogelijkheid tot het verzenden van berichten via eMates stopgezet? Acht de Minister dat proportioneel? Zo ja, waarom dan?

Is de Minister het met de leden van de SP-fractie eens dat het voor bijvoorbeeld kinderen uitermate belangrijk is om contact te houden met allebei de ouders, mits dit uiteraard niet tot ongewenste situaties voor betrokkenen leidt, ook als één van de ouders gedetineerd is? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe rechtvaardigt de Minister dan dat hij, met de beslissing om te stoppen met eMates, kinderen een belangrijk middel ontnemt om met hun gedetineerde ouder, op een laagdrempelige manier, te communiceren? Heeft de Minister hierbij voldoende stilgestaan toen hij besloot om gedetineerden de toegang tot eMates te onttrekken? Zo ja, waaruit blijkt dat? Had de Minister niet op zijn minst gelijktijdig met het stoppen met eMates een vervangende, laagdrempelige, manier van communiceren aan deze kinderen kunnen aanbieden? Zeker ook, omdat een goede relatie tussen ouder en kind niet alleen voor het kind van groot belang is, maar de gedetineerde ook kan helpen bij een succesvolle re-integratie in de samenleving na detentie. Graag een uitgebreide reflectie van de Minister op dit punt.

Is de Minister bekend met het feit dat Gevangenzorg Nederland ook gebruik maakt van eMates en dat het stopzetten van eMates op allerlei vlakken onhandig is en voor meer bureaucratie zal zorgen in de verlening van zorg voor gedetineerden? Begrijpt de Minister dat het stopzetten van eMates ervoor zorgt dat alle communicatie tussen Gevangenzorg Nederland en gedetineerden weer per brief zal moeten gaan, wat meer handelingen vergt en langere doorlooptijden tot gevolg zal hebben? Waarom is de communicatie met Gevangenzorg Nederland niet uitgesloten van de stop? Ziet de Minister mogelijkheden om in de nabije toekomst alsnog tot een regeling te komen waarbij, bijvoorbeeld Gevangenzorg Nederland alsnog gebruik kan maken van eMates?

Hoe lang zal het onderzoek dat door de Minister is ingesteld naar verwachting gaan duren? Welke onafhankelijke partij verricht dit onderzoek, en met welke opdracht precies? Is de Minister bereid zo snel als mogelijk te bekijken onder welke voorwaarden voortzetting van berichtenservice eMates wel weer mogelijk gemaakt kan worden? Hoe wil

de Minister de gedetineerden tegemoetkomen, nu zij cruciaal contact met hun achterblijvers missen en hun resocialisatie mogelijk gevaar loopt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben kennisgenomen van de stand van zaken over de berichtenservice van eMates. Zij hebben daarover nog enkele vragen.

Aanleiding

De leden van de SGP-fractie lezen dat de DJI begin maart 2022 van het OM een brief heeft ontvangen waarin het OM haar zorgen ten aanzien van de digitale berichtenservice van eMates onder de aandacht van de DJI heeft gebracht. Deze leden vragen de Minister of er voor maart 2022 ook al signalen werden ontvangen door het OM dat de controle op de berichtenservice ondermaats was. Zo ja, waarom is er toen niet ingegrepen? Deze leden lezen dat het OM in haar brief als haar eerste en grootste zorg het gebrek aan contractuele afspraken tussen de DJI en eMates noemt. Deze leden constateren dat de samenwerking sinds 2010 loopt en vragen de Minister waarom dit gebrek aan contractuele afspreken niet eerder een zorg is geweest.

De leden van de SGP-fractie lezen dat er geen zicht op het systeem is en dat niet bekend is of het voldoet aan de wettelijke eisen die gesteld worden aan de verwerking van persoonsgegevens. Deze leden vragen de Minister of de samenwerking regelmatig geëvalueerd wordt, of er tussentijds afspraken kunnen worden gemaakt en of de verwerking van persoonsgegevens niet eerder onderwerp van gesprek is geweest? Vindt er tussentijds overleg plaats waarbij dit besproken kan worden? Wordt er onderzoek gedaan naar de wettelijke eisen van de verwerking van persoonsgegevens en de implementatie daarvan voor het eMates-systeem?

De leden van de SGP-fractie lezen dat er geen zicht is op informatie binnen het systeem van eMates alsook de informatie die via eMates verstuurd wordt. Deze leden constateren dat hiermee een belangrijke voorwaarde voor het instandhouden van het systeem van eMates geschonden wordt, namelijk het gecontroleerd kunnen ontvangen en versturen van berichten door gedetineerden. Deze leden vragen de Minister of er basisvoorwaarden bestaan om het systeem te kunnen laten functioneren zoals het beschikken over voldoende capaciteit om de berichten controleren.

De leden van de SGP-fractie lezen dat als het aantal emailberichten niet gelimiteerd is en er, zoals nu via eMates, een grote hoeveelheid ongescreend digitaal berichtenverkeer met de buitenwereld kan plaatsvinden, dat volgens het OM een aanzienlijk risico oplevert van voortgezet crimineel handelen binnen de penitentiaire inrichting. Deze vragen de Minister of hij bereid is te onderzoeken of het toch mogelijk is een limiet te stellen aan het ontvangen en versturen van berichten. Deze leden vragen de Minister ook hoe het überhaupt mogelijk is dat ongescreend berichtenverkeer mogelijk is. Is het niet een voorwaarde voor het ontvangen en versturen van berichten dat deze berichten eerst gescreend worden? Het ligt voor de hand dat het aantal berichten zich ophoopt voor controle, maar het ligt niet voor de hand dat indien sprake is van een capaciteitstekort, berichten zonder controle kunnen worden verzonden en ontvangen. Kan de Minister aangeven of hier sprake van is geweest?

De leden van de SGP-fractie lezen dat zolang het eMates berichten-systeem stilligt, er nog wel de mogelijkheid van het versturen en ontvangen van een brief bestaat. Via deze weg is het voor gedetineerden ook mogelijk om in contact te blijven. eMates geeft zelf aan dat het lastiger is om een brief te controleren, inclusief afzender, dan een bericht via eMates. Kan de Minister aangeven hoe de beschikbare capaciteit omgaat met dit gegeven? Kan de Minister verzekeren dat alle berichten die nu binnenkomen en uitgaan per post wel voldoende kunnen worden gecontroleerd alvorens zij de ontvanger bereiken?

Opvolging door de DJI

De leden van de SGP-fractie lezen dat de DJI heeft moeten constateren dat sluitende afspraken met eMates over autorisaties, logging, screening van personeel en periodieke auditing niet zijn gemaakt en dat er ook anderszins vanuit DJI geen zicht is op de bescherming en beveiliging van deze gegevens. Deze leden vragen de Minister waarom na 12 jaar samenwerking pas naar buiten komt dat er nooit deugdelijke afspraken met eMates zijn gemaakt over de samenwerking. Zij vragen de Minister wie er verantwoordelijk was voor het maken van deze afspraken en hoe het heeft kunnen gebeuren dat hier nooit afspraken over gemaakt zijn.

De leden van de SGP-fractie lezen dat is besloten om door een onafhankelijke partij met spoed onderzoek naar de afspraken en voorwaarden te laten verrichten en hangende dat onderzoek het gebruik van de berichtenservice via eMates op te schorten. Deze leden vragen de Minister op welke termijn de conclusies van het onderzoek verwacht worden. Kan de Minister de Kamer informeren over de ontwikkelingen uit het onderzoek?

De leden van de SGP-fractie lezen dat het feit dat er geen sluitende afspraken met eMates zijn gemaakt en daarop evenmin toezicht werd gehouden, onacceptabel is voor de Minister. Deze leden lezen dat de Minister aan de leiding van de DJI nadrukkelijk verzocht heeft om dit aspect ook mee te nemen in het onderzoek. Deze leden vragen de Minister of ook in het onderzoek kan worden meegenomen hoeveel gevallen er zijn waarbij het toezicht op de berichtenservice tekort is geschoten en of er daarbij berichten ontvangen of verstuurd zijn die bij deugdelijke controle afgekeurd zouden worden. Zijn er berichten verstuurd van of naar een gedetineerde die informatie bevatten waardoor misdrijven gepleegd konden worden? Kan de Minister aangeven of in het onderzoek wordt meegenomen hoe de controle op het berichtenverkeer van en naar gedetineerden verder verscherpt wordt? Kan de Minister aangeven of het berichtenverkeer van en naar gedetineerden in de EBI extra verscherpt wordt nu naar buiten is gekomen dat met name de heer Ridouan T. (mogelijk) misbruik van de berichtenservice heeft gemaakt?

II Antwoord / Reactie van de Minister